

Bijlage 1: Overzicht van verantwoordelijkheden van de verschillende actoren in het proces richting wethoudersbenoeming en de genomen stappen

In onderstaande worden de verantwoordelijkheden die behoren bij (bewustwording rondom) integriteit beschreven. Ook worden de processtappen gepresenteerd, zoals deze in aanloop naar de besluitvorming benoeming wethouders (op 23 en 30 juni 2026) zijn genomen en de afspraken hierover weergegeven.

1. Verantwoordelijkheden (kandidaat) wethouders

Ter ondersteuning van de verschillende actoren bij de benoeming van een kandidaat-wethouder zijn de volgende documenten beschikbaar:

- [Handreiking integriteitstoetsing van kandidaten voor decentrale politieke partijen van het ministerie van BZK maart 2025.pdf](#); Het doel van deze handreiking is het proces van werving en selectie van politieke ambtsdragers door decentrale politieke partijen op het gebied van integriteit te ondersteunen. Politieke partijen hebben een belangrijke verantwoordelijkheid bij de werving en selectie van deze politieke ambtsdragers.
- [Factsheet Tools voor de integriteit en weerbaarheid van kandidaat volksvertegenwoordigers](#); In deze factsheet worden op een praktische manier de in de 'handreiking integriteitstoetsing van kandidaten voor decentrale politieke partijen' genoemde 9 tools uitgewerkt, die helpen bij het gesprek over kwetsbaarheden en beheersmaatregelen. De tools bieden inzicht in de integriteit van kandidaat-volksvertegenwoordigers en maken partijen bewust van de mogelijke risico's op oneigenlijke beïnvloeding van het openbaar bestuur.
- [Handleiding Basisscan Integriteit versie 1.1 2019.pdf](#). Deze handleiding gaat ervan uit dat een risicoanalyse zich primair richt op bewustwording bij de kandidaat. De risicoanalyse faciliteert het gesprek over kwetsbaarheden en beheersmaatregelen; de rapportage of eindconclusie geef geen eindoordeel over de benoembaarheid van een kandidaat. Daarover gaat het primair bevoegde bestuursorgaan (gemeenteraad, provinciale staten, algemeen bestuur waterschap, eilandraad).

Verantwoordelijkheid individuele (kandidaat) wethouder

Van de individuele kandidaat-wethouder mag worden verwacht dat hij of zij weet heeft van de vereisten, die er nodig zijn voorafgaand aan de benoeming als wethouder (artt. 36a, 36b, 41a en 41b), dat hij of zij weet wat de eed of belofte inhoudt, dat hij of zij zich houdt aan de gedragscode, zoals genoemd in art. 41c Gemeentewet en dat hij of zij weet dat een bestuurder een voorbeeldfunctie heeft. Specifiek kan hierbij worden verwezen naar artikel 7.1 van de Gedragscode Integriteit burgemeester en wethouders gemeente Berkelland 2023 (vastgesteld door de raad op 18 april 2023): *Collegeleden gaan respectvol met elkaar en met ambtenaren om, zijn open en eerlijk en bevorderen het debat op basis van feiten.*

Verantwoordelijkheid (politieke) partij die de (kandidaat) wethouder voordraagt:

Bij de start van de gemeenteraadsverkiezingen 2026 heeft in april 2025 een eerste bijeenkomst plaatsgevonden waarin door de bestuursvoorzitters/afvaardiging van de verschillende politieke partijen, de burgemeester en griffier over integriteit en het samenstellen, werving en selectie van de kandidatenlijst gesproken is. Tijdens en na deze bijeenkomst zijn de partijen gewezen op hun verantwoordelijkheid bij de werving en selectie van volksvertegenwoordigers. Deze verantwoordelijkheid heeft als doel:

- Vergroten integriteitsbewustzijn onder (kandidaat) partijfunctionarissen.
- Uitdragen kernwaarden partij op het gebied van integriteit.
- Leidraad in geval van twijfel, discussie en vragen met betrekking tot integriteit.
- Voorkomen van integriteitsschendingen.
- Integratie partijbeginselen met integriteitsbeginselen.

Verantwoordelijkheid Gemeenteraad en (individuele) raadsleden

De Commissie geloofsbrieven (zie art. 9 RvO) onderzoekt namens de gemeenteraad voorafgaand aan de benoeming van een wethouder of de kandidaat voldoet aan de vereisten van de artikelen 36a, 36b, 41b, eerste, derde en vierde lid, en 41c, eerste lid, van de Gemeentewet en geeft daarover een advies aan de gemeenteraad. De gemeenteraad beslist vervolgens over de benoeming van de voorgedragen kandidaat. Elk raadslid stemt zonder last. Hij of zij doet dit op basis van de voorliggende informatie. Ieder raadslid kan hier vragen over stellen.

En elk gemeenteraadslid is gehouden aan de Gedragscode Integriteit, zoals bedoeld in artikel 15 Gemeentewet en zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 18 april 2023.

Verantwoordelijkheid Burgemeester

De burgemeester heeft de wettelijke taak de integriteit van het bestuur te bevorderen (art. 170 lid 2 Gemeentewet). Dat doet hij onder andere door het initiatief te nemen om een wettelijk verplichte gedragscode Integriteit op te stellen en vast te laten stellen en door jaarlijkse trainingen te (laten) organiseren. Hij speelt, samen met de griffier een belangrijke rol in het Uitvoeringsprotocol Integriteit. In het geval van voordrachten en benoemingen van wethouders bespreekt hij in een startgesprek, in aanloop naar gemeenteraadsverkiezingen, integriteitsvraagstukken en wijst hij op wat politieke partijen zelf kunnen doen aan Integriteit. De eerdergenoemde landelijke handreiking integriteitstoetsing van kandidaten voor decentrale politieke partijen geeft daar de nodige informatie over. Daarnaast is in het RvO opgenomen dat de burgemeester een risicoanalyse integriteit kan laten uitvoeren. Dat is, in elk geval de afgelopen drie gemeenteraadsverkiezingen, en ook bij de tussentijdse vacaturevervulling (na de bestuurscrisis in 2024) gedaan.

2. Uitgevoerde stappen richting benoeming wethouders 2026

In aanloop naar verkiezingen 2026 en start nieuwe bestuursperiode:

- Uitreiken Handreiking en gesprek over integriteit politieke partijen in aanloop naar de verkiezingen. Tijdens een eerste bijeenkomst op 7 april 2025 is gesproken over integriteit en is (een link naar) de Handreiking gedeeld;
- De griffier spreekt met alle nieuwe raads- en commissieleden over integriteit, het hebben van een voorbeeldfunctie, bedreiging en intimidatie en openbaarheid en geheimhouding tijdens een individuele kennismaking. Een aantal raadsleden zijn voorgedragen als kandidaat-wethouder;
- In de voorbereiding op de periode van verkenning, informatie en formatie is het boek 'Binnenskamers, alles wat je moet weten over formeren in de lokale democratie' uitgedeeld aan de lijsttrekkers van de aan de verkiezingen deelnemende partijen. Ook in dit boek, dat als handleiding kon dienen voor de periode na de verkiezingen, aandacht voor integriteit van de kandidaat-wethouders en de benoeming van de wethouders.

Na bekendmaken kandidaat-wethouders:

- Aanvragen VOG (via gemeente). De kandidaat-wethouder krijgt via een mail vanuit Justus de mogelijkheid om deze danwel digitaal danwel fysiek (per post) aan te vragen. Het hebben van een geldige VOG, die niet ouder is dan 3 maanden, is wettelijk verplicht (art. 36a lid 2 Gemeentewet);
- Aanvragen risicoanalyse. Deze is, in opdracht van de burgemeester, uitgevoerd door één van de bureaus, genoemd in bijlage 2 op basis van een uitgebrachte offerte;
- Dit bureau heeft een intakegesprek gehad met burgemeester en griffier over de eigenheden en bijzonderheden van de gemeente;
- Geheimverklaring risicoanalyse en ter inzagelegging bij de griffie. De burgemeester heeft als bevoegd bestuursorgaan geheimhouding gelegd op de risicoanalyses van

de kandidaat-wethouders. Raadsleden konden deze inzien op de griffie. Zeven raadsleden hebben de risicoanalyses ingezien;

- 'Verzamelen' wettelijke vereisten: het betreft hier de documenten t.b.v. het onderzoek van de commissie geloofsbrieven: een geldige VOG, een uittreksel van het BRP (vanwege de vereiste van ingezetene zijn van de gemeente, de leeftijd van achttien jaar of ouder en niet is uitgesloten zijn van het kiesrecht). Het betreft ook een verklaring van het niet hebben van een onverenigbare functie (art. 36 Gemeentewet) en het openbaar maken van zijn of haar nevenfuncties (art. 12 Gemeentewet).

Voorafgaand en tijdens de raadsvergadering: agendapunt Benoeming wethouders

- De commissie geloofsbrieven heeft onderzoek gedaan naar de vereisten van de artikelen 36a, 36b, 41b, eerste, derde en vierde lid, en 41c, eerste lid, van de Gemeentewet en heeft vervolgens advies uitgebracht aan de raad over de benoeming(en) tot wethouder;
- De burgemeester heeft conform art. 9 lid 4 Reglement van Orde Politieke Avonden gemeente Berkelland 2023 eindverslag over de uitkomsten gedaan in de openbare vergadering van 23 juni 2026;
- Omdat niet alle wethouders voldeden aan de vereisten van de Gemeentewet is de benoeming van één van de wethouders uitgesteld;
- De stemming op 23 juni 2026 heeft zonder verder debat plaatsgevonden met een geheime stemming, d.w.z. via stembriefjes;
- Voorafgaand aan de benoeming van de wethouder op 30 juni heeft de kandidaat-wethouder een verklaring afgelegd over berichtgeving in de media (waaronder over opleidingen en diploma's en eerdere social media berichten) en de vragen die hierover gesteld zijn;
- Voorafgaand aan de stemming op 30 juni 2026 heeft PRO een stemverklaring afgelegd;
- Nadat het besluit tot benoeming genomen is, hebben de wethouders hun wethouderschap aanvaard en is hen de eed of belofte afgenomen.